

"Blöta" massor: Utmaningar och möjligheter

Sven Knutsson, prof.
LTU
sven.knutsson@ltu.se

SKANDINAVIENS NORDLIGASTE
tekniska universitet

Varför?

Blöta massor karakteriseras ofta av:

- Svåra att transportera
- Behöver transporteras allt längre
- Lösa med låg hållfasthet
- Svåra att packa
- Deponier kan vara svåra att finna
- Svåra att nyttja

SKANDINAVIENS NORDLIGASTE
tekniska universitet

"Blöta massor"?

Vattenrika, vattenmättade jordar, som kan ha olika kornstorlek, t. ex.:

- Vattenmättad finkornig morän
- Siltiga massor
- Lös lera
- Organiska jordar
- Sulfidjord
- Slammer
- Etc

SKANDINAVIENS NORDLIGASTE
tekniska universitet

Möjligheter

Slipper vi flytta runt

- Minskar energiåtgången för transporter
- Emissioner minskar (CO2 mm)
- Kostnaderna minskar och arbetet blir billigare

Som regel finns användning för de flesta massor om dessa kan uppgraderas.

SKANDINAVIENS NORDLIGASTE
tekniska universitet

Vattnet är nyckeln

Lägga upp blöta massor för torkning

- Klassisk metod för vattenrika finkorniga moräner
- Med lägre vattenkvot i moränerna är dessa möjliga att packa
- Det tar tid att torka stora volymer
- Det kräver stora utrymmen

Finkorniga jordar (leror) är för täta (diffusionen för låg) → Ingen rimlig metod

SKANDINAVIENS NORDLIGASTE
tekniska universitet

Inblandning

Kalk, cement, askor, slagg etc

- Hållfasthetsökning inget mål (jfr djupstabilisering)
- Mängden fritt vatten minskar → små inblandningsmängder

Hur kan /ska man blanda för att uppnå:

- Rätt mängd
- Homogenitet

Hur kontrollera?

SKANDINAVIENS NORDLIGASTE tekniska universitet

Små inblandningsmängder

- Ger torrare och mera
- lättpackat material
- Lerer blir "grynigare"

Ska det packas innan fullständig härdning?
Efter fullständig härdning? (som grus)

LEUVA TEKNISKA UNIVERSITETET

SKANDINAVIENS NORDLIGASTE tekniska universitet

- Gör grynigheten att materialet blir mera tjällyftningsbenäget?
- Fryser kornen sönder under vintern?
- Bryts strukturen ner?

Doktorander på LTU:
Mirja Rothhämel samt

LEUVA TEKNISKA UNIVERSITETET

SKANDINAVIENS NORDLIGASTE tekniska universitet

Mekanisk utpressning av vatten

- Överlast med dränering
- Vertikal dränering
- Tid, dyrt, komplicerat

LEUVA TEKNISKA UNIVERSITETET

SKANDINAVIENS NORDLIGASTE tekniska universitet

Termisk behandling-Upphetning

- Uppvärmning ger torkning
- MEN
- DYRT!!, Tidskrävande, Energiåtgång

LEUVA TEKNISKA UNIVERSITETET

SKANDINAVIENS NORDLIGASTE tekniska universitet

Termisk behandling-Frysning

- Jordvärmesystem med värmepump
- Värmepump tar ut energi ur jorden
- Jorden fryser
- På sommaren tas kyla ut och marken tinar

LEUVA TEKNISKA UNIVERSITETET

SKANDINAVIENS NORDLIGASTE tekniska universitet

Vad händer i en finkornig jord?

- Frysning bryter sönder struktur
- Vatten frigörs
- Vatten kan dräneras bort
- Lera blir torrare
- Överkonsoliderad
- Användbar

LEUVA TEKNISKA UNIVERSITETET

ISKANDINAVIENS NORDLIGASTE
tekniska universitet

Frysning ger

- Vi får användbar energi samtidigt som vi förbättrar den lösa jordens egenskaper

TEKNIKA
UNIVERSITET

ISKANDINAVIENS NORDLIGASTE
tekniska universitet

Möjligheterna är många!

TACK

TEKNIKA
UNIVERSITET